

چهند پسیار و په رسقین گرنگ

لسر هدیقا موحدومن

ئامادەكىن

عبدالجبار عبد الباسط زاخوي

پىش نېيىز و كوتار خوين

چەند پىسيار و بەرسقىن گرنگ

لسىر

هەيّقا موھۇرىمەن

ئامادەكىن

عبدالجبار عبدالباسط زاخوى

پىش نېيىز و گوتار خوين

بسم الله الرحمن الرحيم

إن الحمد لله نحمده ونستعينه ونستغفره وننعواز بالله من شرور أنفسنا، ومن سيئات أعمالنا، من يهدى الله فلا مضل له، ومن يضل فلا هادي له، وأشهد أن لا إله إلا الله وحده لا شريك له، وأشهد أن محمدا عبد الله ورسوله، أما بعد :

خاندەقانى ھىزىا ئەف نفيسيينا كورت يا لېھر دەستى تە من يىن ئاماھەكىرى لسەر شىۋىي چەند پسيار و بەرسفان لسەر گۈنگىيىا ھەيقا موھرەمن و ئاماژەيەكا كورت مەيىن داي يە سەر ھەيقيىن حەرام، چنکۆ يا پىتىقى يە لسەر مە ئەم چەند پىزانىنەكا لسەر ۋەن ھەيقا نوکە ئەم تىدا كۆ ھەيقا موھرەمن يە بزانىن، چنکۆ ئەف ھەيقە نەوەكۆ ھەيقيىن دى يىن سالى نە :

پسیارا ئىكىن

ئەرى ئەيقىن حەرام چىنە؟

بەرسقا ئىكىن :

ووهىكى ياخىد دوازىدە ئەيچىن مىشەختى مە يىن هەين، چار ژ وان دېيىزنى (الأشهر الحرم / هەيقين حەرام) ئەۋۇزى ئەفەنه : (" رەجەب " ياكى كىتە و بىتنى يە، و " ذو القعدة و ذو الحجة والمحرم " لدويف ئىكرا دەھىن) .

خودى تەعالا دېيىزىت : ﴿إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ أَثْنَا عَشَرَ شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةُ حُرُومٌ ذَلِكَ الَّذِي نَقَمَ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ﴾ (سورة التوبة) .

رەمان : " بىراستى لىنك خودى تەعالا ھېڭىز دووازىدە ئەيچىن، رۆزى وى عەسمان وۇردۇ چىكىرىن، چار ژ وان دەھرامىن؛ ئەفەنە دىنى راست، ۋېچىن زۆردارىيىن تىدا ل خۆ نەكەن". و دچەند ئايەتىن دى دا قۆرئانى دا خودى تەعالا بەحسن ۋان چار ھەيغا يىن كىرى.

و ههروهسا د ههردوو صەھىحادا ياخارى و مسلمى ياخاتى ژ
ھەدىسا . أبو بكرة رضي الله عنه . ژ كىسىن پىغەمبەرى ﷺ گوت :

" إِنَّ الزَّمَانَ قَدِ اسْتَدَارَ كَهِيئَتِهِ يَوْمَ خَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ، السَّنَةُ اثْنَا عَشَرَ شَهْرًا، مِنْهَا أَرْبَعَةُ حُرُمٌ، ثَلَاثَةُ مُتَوَالِيَّاتُ: ذُو الْقَعْدَةِ، وَذُو الْحِجَّةِ، وَالْمُحَرَّمُ، وَرَجَبٌ شَهْرُ مُضَرِّ الَّذِي بَيْنَ جُمَادَى وَشَعْبَانَ " .

پسیارا دووئی

ئەرى بوجى دېيىزنى (الأشهر الحرم / هەيقىن حەرام) ؟

بەرسقى دووئى :

شىخ عبدالرحمن سەعدى . خودى دلوڭانىنى پى بېت . د تەفسىرا خودا بەحسىن ھندى دكەت كا بۇوچى دېيىزنى وان چار ھەيقان ھەيقىن حەرام و دېيىزىت: " **وسميت حرما لزيادة حرمتها و تحريم القتال فيها** " .

رامان : " يىن ھاتىيە ب ناڭ كرنى ب ھەيقىن حەرام؛ ژېھر قەدر و پىروزى يا وان يا زىدەترە ژ ھەيقىن دى، و ھەروھسا ژېھر كۆ كوشتن تىىدا يا حەرامە" .

ۋېھر كۆ خەلک ھندەك ژ ۋەن ھەيقان دا بەرى خۇ دەدەنە مالا خودى تەعالا يا حەرام بۆ بجه ئىنانا فەرزا حەجى، ھەروھكۆ شىخ ابن عثيمىن - خودى دلوڭانىنى پى بېت . د پارچەكا دەنگى دا ئەقىن چەندى دېيىزىت . و دىسان شىخ . خودى دلوڭانىنى پى بېت . دېيىزىت :

" خودى تەعالا شەر دەغان ھەيقاندا يىن حەرام كرى، ئەمما ھەرسىن ھەيقىن : ذو القعدة وذو الحجة ومحرم، چىڭكۆ ئەف ھەيقىن ھەنلى ھەيقىن حەجى نە، ھەيفا ذو قىعىدە بۆ چۈونا مەكەھىن و ھەيقا ذو حىجە بۆ مانا لەمەكەھىن، وھەيقا موحه‌رهمن بۆ زەغىنە ژ مەكەھىن، خودى تەعالا ئەف ھەيقىن ھەنلى يىن حەرام، شەر و كوشتن تىىدا يىن حەرام كرى؛ دا كۆ ئەو خەلکى دەھىنە مەكەھىن يىن ئىمەن بن" .

زىدەر: لقاء الباب المفتوح [٢١٧].

ئانكۆ ئىك ژ تايىھەت مەندىيەن سى ژ ۋەن ھەيقانە كۆ ھەمى مناسك و عىيادەتىيەن حەجى دوان دا دەھىتەكىن . ھەروھكۆ زانا دېيىز ..

پسيارا سين

ئەرى كرنا خىر و گوننههان د ۋان ھېشقان دا وەكۆ كرنا وانه دەھېشقىن دى دا؟

بەرسقَا سىن :

ھندى خىر و گوننهھىن دەغان ھەېشقىن حەرام دا يىن ستويىتر و دژوارترن ژ ھەېشقىن دى ئەفھە ژى ئىك ژ تايىھەت مەندىيەن ۋان ھېشقان، دەربارەي گونھەكىرنا د ۋان ھېشقان دا، ابن كثىر . خودى دلوۋانىنى پى بىھەت . د

تەفسىرا ۋە ئايىھەت دا : ﴿فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنفُسَكُم﴾ ٣٦

دېيىزىت : " ئانكۆ د ۋان ھەېشقىن حەرام دا زوردارىيەن لەفسا خۆ نەكەن، چنكۆ كرنا گونھەهان تىدا يا بەھىزتر و دژوارترە ژ ۋان ھەېشقىن دى..."

و ھەروەسا قەتادە . خودى دلوۋانىنى پى بىھەت . دېيىزىت :

" زوردارىكىن د ھەېشقىن حەرام دا گوننهها وى يا مەزنترە ژ زۆردارىكىرنا دەغان ھەېشقىن دى دا، و ھەر چەندە زوردارى د ھەمى حالاندا يا مەزىنە، بەلىن پا خودى تەعالا د ئەمرى خودا مەزن دكەت يا وى بقىيت "

تفسىر ابن كثىر.

وھەروھسا ژى پسیار ژ شیخ ابن عثیمین . خودى دلوڤانىنى پى بېت
ھاتەکرن : ئەرى عىبادەتكىرن د ھەيقىن حەرام دا ئەجرى وان زىدەترە ژ
عىبادەتكىرنا ھەيقىن دى دا ؟

بەرسف خودى تەعالا دېئىزىت : ﴿ إِنَّ عِدَّةَ الْشَّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ أَشْنَى عَشَرَ شَهْرًا فِي
كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ الْسَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةُ حُرُمٌ ذَلِكَ الَّذِينَ أَقْتَلُمُ فَلَا تَظْلِمُوا
فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ ﴾ (سورة التوبه) . ٣٦

ئەھلى زانىنى دېئىزىن : ئامراز د گوتنا خودى تەعالا دا :
﴿ فَلَا تَظْلِمُوا فِيهِنَّ أَنفُسَكُمْ ﴾ ل ھەيقىن خودى يىن حەرام دزقىرىت .
قىيىجا ئەگەر نەھى ژ زوردارىكىرنا ل نەفسى ب تايىبەتى دەغان ھەيقاندا
ھاتەکرن؛ ئەف چەندە ھندى دگەھىنيت كۆ كارىن باش (العمل الصالح)
دەغان ھەيقان دا باشتىن و چىتىن .

و ئىك ژ وان رىستەين گىرنگ لىك زانىيان؛ گوتنا وان : " خىر زىدەتر دېيت
د ھەمى دەم و جەيىن ب قەدردا ".

قىيىجا داخازىيا من ئەوه خىر ژى د ھەيقىن حەرام دا زىدەتر بن؛ ھەروھكۆ
كا چاوا گوننەھ د ھەيقىن خودى يىن حەرام دا دژوارتر و مەزنىرن،
بەلىن. زىدەرپارچا دەنگى.

شىيخ ابن باز . خودى دلوڤانىنى پى بېت . دەربارە چاوانىيا زىدەھىيا خىر
و گونھەندا دېئىزىت :

" گوننەھ چەند جاركى لى دھىن ژ ئالىن چاوانىنى ۋە، نەكۆ ژ ئالىن
ھەزمارى ۋە، بەلىن خىر چەند جاركى لىدھىن ژ ئالىن چاوانىنى و ھەزمارى
ۋە ب فەضلۇ خودى . سبحانە و تعالى -. "

پسیارا چارى

ئەرى دروستە ههیقا موھرەمن ھەمىن بروژى بى؟

بەرسقى چارى :

- پسیار ژ شیخ ابن عثیمینى . رحمە الله . ھاتەکرن :

ئەرى حوكىم گرتنا روژىتت ههیقا موھرەمن ھەمیان ژ روژا ئىكىن
ھەتا يَا سەھن چىھ ؟

بەرسق : ئەو سوننەته ، پىغەمبەر صلى الله عليه وسلم دېيىزىت :

«أَفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللَّهِ الْمُحَرَّمُ».

رامان : " باشترين (وخىرترين) روژى پىشى ههیقا رەممەزانى ؛ روژىتت
ھەيقا خودى يَا موھرەمن نە" بەلنى .
زىدەر: سلسلة فتاوى نور على الدرب، الشريط رقم [٣٣٩].

و ھەر وھکۆ زانا دېيىن ھەر ژبهر مەزناھىيا خىرا ۋىن ھەيقا ھەنئى
پىغەمبەرى ﷺ بۆ قەدر ورېز ئەف روژە دا بال خودى تەعالا ۋە، گوت
ھەيقا خودى تەعالا، ئانکۆ ئەقە ئاماژەيە بۆ ھندى ئەف ھەيقە لىك
خودى تەعالا گەلەكا ب قەدرە.

پسیارا پینجى

ئەرى خىرا گرتنا روزىيما رۇزا دەھن ژ هەيغا موھرەمن چى يە؟

بەرسقىا پینجى

رۇزا دەھن ژ هەيغا موھرەمن ئانکو ئەوا دېيىزنى عاشورا، خىرا وى يَا
ھاتى د حەديسا ئەبو قەتادى دا كۆ پسیار ژ پىغەمبەرى ﷺ ھاته كرن
دەربارەي گرتنا روزىيما عاشورائى دا، گوت : "يَكْفُرُ الْمُنَذِّرُ بِالصَّفَرِ"

رواه مسلم . ١١٦

رِامان : " گوننهھىت سالا بورى ژى دېھت ".

و ژ كىسىن . ابْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا . گوت :

" مَا رَأَيْتُ النَّبِيًّا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَتَحَرَّى صِيَامَ يَوْمٍ فَضْلَهُ عَلَى غَيْرِهِ، إِلَّا هَذَا الْيَوْمُ؛ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، وَهَذَا الشَّهْرُ. يَعْنِي شَهْرَ رَمَضَانَ ". رواه البخاري ٤٠٦ وغيره .
رِامان :

" من نەدىت پىغەمبەر ﷺ كۆ رۇزى گرتنا رۇزىيەكىن لىسەر رۇزىن دى بىيىخت، ئىللا ئەف رۇزە نەبىت، رۇزا عاشۇرایىن، و ئەف ھەيقە، ئانکو هەيقا رەممەزانى ".

وھەر ژ گۈنگىيا روزىگىرتنا قى رۇزى بwoo، كۆ د دەسىپىكا ئىسلامنى دا ل
وى دەمن رەمەزان ھېش نەھات بwoo ۋەزىز كرن؛ پىشىھە ئەف رۇزە يا
ۋەزىز بwoo، بەلىن پىشتى رەمەزان فەرز بwoo؛ ۋەرزىا قى رۇزى رابوو،
عايشايت را زىبۇونا خودى لسەر بىت گوت :

"كَانَ يَوْمُ عَاشُورَاءَ تَصُومُهُ قُرِئْشٌ فِي الْجَاهِلِيَّةِ، وَكَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَصُومُهُ، فَلَمَّا قَدِمَ الْمَدِينَةَ صَامَهُ وَأَمَرَ بِصِيَامِهِ، فَلَمَّا فُرِضَ رَمَضَانُ تَرَكَ يَوْمَ عَاشُورَاءَ، فَمَنْ شَاءَ صَامَهُ، وَمَنْ شَاءَ تَرَكَهُ". رواه البخاري برقم ٢٠٢ وغيره.

رامان :

"رۇزا عاشورايىن قورەيشيان لسەر دەمن جاھليەتن ب رۇزى دبوون، و
پىغەمبەرى ژى ﷺ ب رۇزى دبوو، ۋېجا دەمن
پىغەمبەر ﷺ ھاتىيە مەدىنە ئەو رۇزى گرت و ئەمرى خەلكى ژى كر ب
گرتنا وى، ۋېجا دەمن رەمەزان ھاتى يە ۋەزىزىن؛ پىغەمبەرى ﷺ
عاشورا ھىلا، ۋېجا يىن ۋېبا دا ب رۇزى بىت، و يىن ۋېبا دا ھىلىت".

پسپارا شہشتی

ئەرئ رۈزىگەرتنا ۋە رۈزى چە مناسبا خۇ ھەيە؟

به رسم شهشت

موناسبا وى ئهوده ئەف رۈزى ھەنى ئەو رۈز بىو ئەوا تىدا خودى تەعالا موسا عليه السلام و مللهتىن وى قورٽال كرى ڙ فىرעהونى و لهشكەريٽن وى، و خودى تەعالا فىرעהون و لهشكەريٽن وى غەرقاندن د بهرى دا، ڦىجا موسا . عليه السلام . ئەفت رۈزى ب رۈزى بىو وەكۆ شوکر وسۇپاسىكىرن بۇ خودى تەعالا، و ئەم ڙى ڦى رۈزىن دگرىن وەكۆ شوکر و سۇپاسى بۇ خودى، و وەكۆ چافلىكىرن بۇ پىغەمبەرى ﷺ، چنكۇ پىغەمبەر ﷺ ئەفت رۈزى ب رۈزى دبىو و هاندانى مەزى ياكى بۇ گرتنا

وَيْ، وَابْنِ عَبَّاسٍ . رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا . ، دَبِيْرِيْت :

پیغه‌مبه
هاته بازیری مه‌دینی و دیت جوهی روژا عاشورایین ب روژی
دبن، فیجا پیغه‌مبه‌ری گوت: ئه‌فه چیه؟
گوتن: ئه‌فه روژمکا باشە، ئه‌فه روژه کە خودى ته‌عالا بچىكىن ئىسرايىلى
يىن خلاس كرى ژ دوژمنى وان، فیجا موسا ڦن روژى ب روژى بۇو.

"فَإِنَّا أَحَقُّ بِمُوسَىٰ مِنْكُمْ" . فَصَامَهُ وَأَمَّهُ بِصَامَهُ" . رواه البخاري . برقى ٢٠٤٥ .

• 100

پسيارا حەفتىن

ئەرى رۇزىيەكى دى دەگەل رۇزا عاشۇرایىن ھېتىھە ئەتن؟

بەرسقا حەفتىن :

بەلىن، دى رۇزا نەھەن ژى گىريت، وئەف چەندە يا چىتىر و خىرتىھە ئانکو
نەھەن و دەھەن پىكىفە بىگىريت، ژ كىسىن عَبْدُ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ . رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا
- گوت : پىغەمبەرى ﷺ گوت : " لَئِنْ بَقِيتُ إِلَى قَابِلٍ؛ لَاَصُومَنَّ التَّاسِعَ "

روواه مسلم برقىم ١٢٤.

رەمان : " ئەگەر سالا بھېيت ئەز مامە ساخ؛ ئەز دى رۇزا نەھەن ژى گرم".
وئەگەر ژ خۆ كەسەك رۇزا دەھەن بىتنى ژى بىگىريت ھەر يا دروستە
ھەروھەن ئەف پسيارە ژ ئىمام ئەلبانى . خودى دلوۋانىنىن پىن بېھەت .
دھېيتەكىن.

ئەمما سەبارەت گرتنا رۇزەكىن پىشى يا دەھەن ئانکو عاشورايىن ئەھقىن
چەندى خلاف يا تىدا، لىك ھندەك زانىيان دروستە تو رۇزا يازدى ژى
برۇزى بى، ولنك ھندەكان نەيا دروستە، وخلاف ژى لىسەر حوكىمن
صەھىحى و نە صەھىحىدا ۋىن حەدىسىن يا چىبۈوى :

" صُومُوا يَوْمَ عَاشُورَاءَ ، وَخَالِفُوا فِيهِ الْيَهُودَ ، صُومُوا قَبْلَهُ يَوْمًا أَوْ بَعْدَهُ يَوْمًا ".

شىخ أەممەد شاكر ۋىن حەدىسىن حەسەن دكەت، بەلىن موحەققىن
موسەدا ئىمامىن ئەحمد و ھەروھەسا ئىمامىن ئەلبانى ژى ئەھقىن
حەدىسىن ضەعىيف دكەن.
خودى چىتىر دزانىت.

پسیارا ھەشتىن

ئەرى ئەو چ گوننەھ و بىدۇھنە د روزا عاشورايىن دا دەھىنەكرن؟

بەرسفا ھەشتىن :

" ئەمما ئەوا ھندەك ژ خەلکى إدىعائىن بۆ دكەن كۆ تو خارنى و زادى لسەر ئەھلى خۆ بەرفەھ بکەي دەقىن ھەيغا پىروز دا يان ھندەك كارىن دى؛ ئەقىن چەندى چ بىنەما بىو نىنە(د شەريعتىن مەدا)، بەلىن پا ياخ دەرسەت رۆزىگرتىنە، ئەقە ياخ دروستە، ئەمما ژ غەيرى ۋەن چەندى نەيا دروستە و چ تىشت ژ پىغەمبەرى ﷺ نەھاتى يە تو ئىتعىيمادى بدانىيە سەر، و ب ۋەن شىوهى ئەوا را فزى دكەن ژ دەيناتنا تازىيىا د ۋەن ھەيقىن دا ژېھر كوشتنا حسینى د روزا عاشورايىن دا..."

فىجا شىعە دەقىن رۆزى دا تازىيىا ددانىن، و نەفسىن خۆ عەزاب دددەن بىدەيناتن و لىدانا ب ھندەك تىستان يىن كۆ مروقىن عاقل ناكەن، دانانَا تازىيىا د ۋەن ھەيقىن دا حەرامە، و ياخ واجب ئەوھە مروف صەبرى بکىشىت و بۆ خۆ بخىر ب ھەزمىرىيت خۆ حەتا د وى روزا تىدا هاتى كوشتنى ژى؛ فىجا پا چاوا پىشى چەند سالا و پىشى ب سەدەھان سالا ئەگەر ئەو تىبىگەھن و عاقل بن.."

زىدەر: پارچەكا دەنگى ياخانىي خوشتىنى اىن باز رحمە الله ل سايىتى وى دا.

بۇ پىر مفایىت دى گوتنهكا ابن كثىرى . رحمة الله . لسىر كارى رافزىيما يى
پىس بۇ خاندەقانى دانمە ئىيرى:

" فكل مسلم ينبغي له أن يحزنه قتله - أى الحسين - رضي الله عنه ، فإنه من سادات المسلمين ، وعلماء الصحابة وابن بنت رسول الله صلى الله عليه وسلم التي هي أفضل بناته ، وقد كان عابداً وشجاعاً وسخياً ، ولكن لا يحسن ما يفعله الشيعة من إظهار الجزع والحزن الذي لعل أكثره تصنعه ورياءً ، وقد كان أبوه أفضل منه ، فقتل وهم لا يتخدون مقتله مأتماً كيوم مقتل الحسين ، فإن أباه قتل يوم الجمعة وهو خارج إلى صلاة الفجر في السابع عشر من رمضان سنة أربعين ، وكذلك عثمان كان أفضل من علي عند أهل السنة والجماعة ، وقد قتل وهو محصور في داره في أيام التشريق من شهر ذي الحجة سنة ست وثلاثين ، وقد ذبح من الوريد إلى الوريد ، ولم يتخذ الناس يوم قتله مأتماً ، وكذلك عمر بن الخطاب وهو أفضل من عثمان وعلي ، قتل وهو قائم يصلبي في المحراب صلاة الفجر ويقرأ القرآن ولم يتخذ الناس يوم قتله مأتماً ، وكذلك الصديق كان أفضل منه ولم يتأخذ الناس يوم وفاته مأتماً ، ورسول الله صلى الله عليه وسلم سيد ولد آدم في الدنيا والآخرة ، وقد قبضه الله إليه كما مات الأنبياء قبله ، ولم يتأخذ أحد يوم موتهم مأتماً يفعلون فيه ما يفعله هؤلاء الجهلة من الرافضة يوم مصرع الحسين ..".

ئىدىر : البداية والنهاية ٢٢١/٨.

ئامادەكىن :

عبدالجبار عبدالباسط زاخوي

پىش نېيىز وگوتار خوين

ل رېكەفتى :

٥ محرم ١٤٤٦ مشەختى

Zimmerman : ٣٨٦٠٤٣١٠٧٥.